

3. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#top>.

4. Council of Europe. Action Plan for Ukraine 2018-2022. 44 p. URL : <https://rm.coe.int/council-of-europe-action-plan-for-ukraine-web/1680a0b0cc%20aine-2018-2021-couv-bat-a4-web/1680794dc5>.

5. The State Strategy for Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men until 2030, the Operational Plan for the Implementation of the State Strategy for Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men. *National Research Foundation of Ukraine*. URL : <https://nrfu.org.ua/en/gender-equality-plan/>.

Олег ЗАВІСТОВСЬКИЙ*
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної
підготовки

Дмитро ТІНІН**
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної
підготовки

Василь ПОЛИВАНЮК***
професор кафедри
тактико-спеціальної
підготовки,
кандидат юридичних наук,
доцент

*<https://orcid.org/0000-0002-0126-5102>

**<https://orcid.org/0000-0002-8593-1706>

***<https://orcid.org/0000-0003-3295-4434>

(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ГЕНДЕРНА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАТЬКА-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ/ПРАВООХОРОНЦЯ ЯК ЗАХИСНИКА БАТЬКІВЩИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» визначено основною його метою «досягти паритету між жінками та чоловіками у всіх сферах суспільного життя шляхом правового забезпечення рівних прав і можливостей для обох статей, усунення дискримінації за ознакою статі та впровадження тимчасових спеціальних заходів для подолання дисбалансу у можливостях реалізації рівних прав, гарантованих Конституцією та законами України» [1]. Після прийняття вищевказаного закону наша держава почала системно будувати національний механізм забезпечення гендерної рівності [2].

Початок повномасштабного військового вторгнення означало не лише необхідність захисту Батьківщини від загарбницьких дій країни-окупанта, але й проведення вимушеної евакуації своїх нащадків разом із дружинами та батьками. В такій вимушеній ситуації опинилась значна частка українських чоловіків (батьків). Окреслена ситуація створила багато прецедентів, через які сімейне щастя та затишок домашнього вогнища було зруйновано.

Основною метою кожного захисника своєї Батьківщини в такому аспекті є не тільки захист своєї держави, але й боротьба за можливість в подальшому жити зі своєю сім'єю на своїй рідній землі, створювати умови для нормального та гідного життя.

Конституція України в ст. ст. 51 та 52 встановлює рівність прав і обов'язків у шлюбі та сім'ї, а також рівність прав дітей [3]. Згідно з положеннями ст. 141 Сімейного кодексу України (далі – Кодексу) [4] мати та батько мають однакові права й обов'язки стосовно своєї дитини, навіть у разі розірвання шлюбу та проживання окремо від неї. Це не впливає на обсяг їхніх прав та не звільняє від відповідальності перед дитиною. Згідно зі ст. 157 Кодексу питання виховання дитини вирішується батьками разом. Якщо один із батьків проживає

окремо від дитини, він зобов'язаний брати участь у її вихованні та має право на особисте спілкування з нею. Батько чи мати, який/яка проживає з дитиною, не має права перешкоджати тому з батьків, хто проживає окремо, спілкуватися з дитиною та брати участь у її вихованні, якщо це не завдає шкоди нормальному розвитку дитини.

В умовах війни українські чоловіки (батьки) зіткнулися з величезною проблемою – дистанціюванням відносин зі своєю дитиною, яка виїхала за кордон. На початку повномасштабного вторгнення на українські землі країнами-партнерами як в Європі, так і в інших дружніх країнах були відкриті кордони для біженців із України, зокрема жінок і дітей, які масово залишали країну через війну. Питому вагу таких виїжджаючих українців складала діти, яким дозволено було перетнути кордон навіть без згоди обох батьків. Ця ситуація призвела до того, що багато дітей опинилися за кордоном, а батько такої дитини вимушено залишився на території держави. В цьому аспекті нівелювання гендерної рівності у можливості виховання дитини з боку обох батьків мало деструктивні наслідки, оскільки жінки за різноманітних причин почали створювати бар'єри та перешкоди у спілкуванні батьків зі своєю дитиною. Мова йде не лише про право батька на можливість брати участь у вихованні дитини, привітати свою дитину та подарувати іграшку на свято, а про навіть базове право на безперешкодне спілкування з нею хоча б за стільниковим зв'язком [5].

Водночас розповсюдженою практикою стало подання заяв на розлучення та аліменти через портали державних органів. Загалом в Україні за 2023 рік зареєстровано 24 108 розлучень. У 2021 р. в країні розпалися 29 587 сімей, у 2022 р. було розірвано 24 108 шлюбів. Водночас в Опендатабот зауважили, що ця статистика не є вичерпною. Розірвати шлюб у РАЦС можуть лише пари, які не мають неповнолітніх дітей або ж майнових претензій одне до одного. У решті випадків розлучення відбувається через суд й може тривати роками [6; 7].

Слід зазначити, що розлучення для військовослужбовця/правоохоронця може стати не найскладнішою проблемою у відносинах між подружжям. Маніпулювати відносинами з дітьми з боку жінок починає пригнічувати бойовий дух такого захисника. Вказана обставина впливає з того, що жінки безконтрольно перетинають державний кордон України з дітьми без відповідних дозволених документів від батька з огляду на дію правового режиму воєнного стану.

Однак якщо така жінка перетинає державний кордон з дитиною, а батько не служить в ЗСУ, тоді військовослужбовці ДПСУ потребують надати документи з державного реєстра «Резерв+» про постановку батька на облік. Виникають запитання: 1) в такий спосіб відбувається дискримінація чоловіків, які проходять службу на передовій? 2) так само відбувається дискримінація чоловіків, які не проходять службу, шляхом маніпуляції щодо облікових документів?

В будь-якому випадку на сьогодні дуже поширеним трендом є боротьба за права жінок та дітей. Однак на території України ведеться повномасштабна війна, яка своїми наслідками дискримінує військовослужбовців, правоохоронців та чоловіків (батьків) інших категорій.

Нагальним питанням чоловіка (батька) сьогодні є: чому аліменти призначаються примусово і цей суддівський припис обов'язковий до виконання, в той час як надання можливості батькові спілкуватись зі своєю дитиною не віднесено до обов'язкового і такої можливості потрібно в окремому порядку добиватись у суді?

Насамперед вказана обставина пропагує упереджене ставлення до чоловіків як суб'єктів життєдіяльності, які не можуть захистити свої законні права. І якщо жінка не надає можливості спілкування з дитиною, переховується за кордоном, змінює номери телефонів, то це є проблемою чоловіка (батька).

Але факт перебування чоловіка на території України після повномасштабного вторгнення обумовлює неможливість виїзду ним за межі державного кордону України. Тобто якщо військовослужбовець/правоохоронець перебуває на передовій, в нього немає можливості та часу доводити свої аргументи в суді, відсутня необхідна правова допомога та ін., це означає невідворотність настання наслідків неможливості спілкування з дитиною.

Вищевказані факти свідчать про відсутність бажання чоловіків узаконювати свої відносини з жінками через проблеми, які можуть виникнути в майбутньому, особливо коли чоловік проходить службу. Однак, в умовах воєнного стану, коли відбувається геноцид українських чоловіків, майбутньою проблемою для нашого суспільства стане демографічна криза та невідворотність зменшення популяції жінок на території нашої держави. Як наслідок, невирішеність такої ситуації призведе до зменшення популяції української нації.

Отже, доходимо висновку, що на сьогодні в Україні регулювання суспільних

відносин в сфері батьківства не налаштовано на реалії правового режиму воєнного стану. Ситуація, коли чоловіки (батьки), які сидять в окопах на передовій, не мають можливості спілкування з дитиною, може призвести до швидкого вигорання та деформації. Тривожність кожного чоловіка за своє майбутнє, а також майбутнє своїх дітей може спричинити зниження боєздатності сил безпеки та оборони. В такі моменти важливо забезпечити правовий захист з боку держави. Але на сьогодні дієвого механізму з цього питання на користь захисника в нашій країні не існує. Це означає, що після повернення захисників з лінії фронту можуть виникнути прецеденти вирішення таких проблем не в судовому порядку, а, зокрема, в незаконний спосіб.

Виховна державна політика, спрямована на розвиток сім'ї і захист прав дитини в ній, потребує значних капіталовкладень, але забезпечує довготривалі результати, адже йдеться про молоде покоління, яке стане через десять-п'ятнадцять років рушійною силою суспільного розвитку, а отже, закладені суспільні цінності та культурні надбання, засвоєні в його світогляді, стануть мотивами активної суспільної діяльності та визначатимуть становлення та розвиток всієї держави [8, с. 123]. Звісно, можна стверджувати все що завгодно і висловлювати різні думки з цього приводу. Однак, потрібно враховувати, що мова йде про майбутнє українського суспільства та української землі. Певні рішення потрібно приймати сьогодні й зараз, так само як і вживати відповідних заходів.

1. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.
2. Войтюк М., Тінін Д. Інтеграція гендерної складової у секторі безпеки та оборони в Україні. *Науковий простір: актуальні питання, досягнення та інновації: матеріали VIII Міжнар. наук. конф.* (м. Житомир, 29 лист. 2024 р.). Житомир, 2024. С. 259–262. URL : <https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/360>.
3. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
4. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
5. Гулько К. О., Тінін Д. Г. Деструкція правовідносин у сфері батьківства: сучасний стан гендерної нерівності жінок за принципом «Батько без дитини» в умовах воєнного стану, з урахуванням обставин перебування останніх за кордоном. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Право*. 2023. Т. 1. Вип. 80. С. 170–175.
6. Балюх Н. У 2023 році найбільше шлюбів в Україні зареєстрували в Києві – Оpendatabot. *Суспільне Київ*. URL : <https://suspilne.media/kyiv/684704-u-2023-roci-najbilsle-slubiv-v-ukraini-zareestruvali-v-kyevi-opendatabot/>.
7. Тінін Д. Дискримінація чоловіків в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану: як жінки демотивують військовослужбовців та правоохоронців на захист батьківщини. *Актуальні питання розвитку галузей науки : матеріали III Міжнар. наук. конф.* (м. Суми, 14 черв. 2024). Суми, 2024. С. 124–126. URL : <https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/12>.
2. Тінін Д. Г. Проблеми захисту прав та інтересів дітей в Україні. *Інновації та науковий потенціал світу : матеріали III Міжнар. наук. конф.* (м. Хмельницький, 10 лист. 2023 р.). Вінниця : ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2023. С. 122–123.

Tetyana ISHCENKO

Senior Lecturer at the Department
of Language Studies of Dnipro State
University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0002-3103-978X>

GENDER PARITY IN EUROPEAN UNION AUTHORITIES

Gender parity, the equal representation of women and men, is a fundamental principle of democracy and social justice. Over the past two decades, the European Union (EU) has made significant strides in promoting gender equality across various sectors, including its own institutions and authorities though progress has been uneven across different bodies.

The EU has demonstrated a commitment to gender equality through various legislative measures, policies, and initiatives aimed at increasing the representation of women in decision-